Hallitussihteeri Sonja Jantunen ja sosiaalineuvos Juha Luomala

VN/12900/2024

Sosiaali- ja terveysministeriön lisäselvitys sosiaali- ja terveysvaliokunnalle - HE 132/2024 vp

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä liittyen hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 ja 16 §:n muuttamisesta (HE 132/2024 vp) vastineen täydennyksenä lisäselvitystä siitä, eroavatko sosiaalityön opinnot avoimessa yliopistossa/sivuaineopinnoissa sosiaalityön tutkinto-opiskelijoiden opintoihin verrattuna ja millä tavoin? Vastaus on pyydetyn mukaisesti valmisteltu yhdessä OKM:n kanssa.

Sosiaalityön opintoja on mahdollista suorittaa yliopistojen järjestämän avoimen yliopisto-opetuksen kautta sekä osana yliopistojen tutkinto-opiskelijoille tarjottavia sivuainekokonaisuuksia. Avoimen yliopisto-opetuksen sosiaalityön opinnot ovat avoinna kaikille alasta kiinnostuneille, kuten sosiaalityön tutkinto-opiskelijaksi tähtääville ja ammatillisen lisä- tai täydennyskoulutuksen suorittajille. Avoimessa yliopisto-opetuksessa suoritetut sosiaalityön opinnot voidaan lähtökohtaisesti huomioida osaksi sosiaalityön tutkintoon sisältyviä opintoja, kun henkilö on saanut yliopistojen yhteis- tai erillishaun kautta tutkinto-oikeuden sosiaalityön oppiaineeseen. Yliopistot päättävät aikaisemmin suoritettujen opintojen sisällyttämisestä tai hyväksilukemisesta osaksi tutkintoa.

Perus- ja aineopintojen laajuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksesta (794/2004). Perus- ja aineopintojen laajuus on vähintään 60 opintopistettä. Nämä opinnot ovat tavoitteiltaan ja vaativuustasoltaan samat riippumatta järjestämistavasta (avoimina korkeakouluopintoina tai osana tutkinto-opiskelua). Yliopistot voivat autonomiansa puitteissa päättää näiden opintojen sisällöstä ja laajuudesta edellä mainittu säädetty vähimmäislaajuus huomioiden. Yliopistojen perus- ja aineopintojen sisällöt ja laajuudet voivat siis vaihdella. Sama tilanne on jo nykyisinkin voimassa olevassa laissa aineopintojen osalta.

Avoimessa yliopisto-opetuksessa on pääsääntöisesti tarjolla sosiaalityön perusopinnot (25 opintopistettä) ja osa aineopinnoista (noin 35 opintopisteen kokonaisuus). Tutkintoihin kuuluvat opinnot ovat yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan asianomaisen yliopiston koulutusvastuuseen kuuluvia, tutkintosäännön mukaisia ja tutkintovaatimuksissa määriteltyjä opintoja. Avoimessa yliopisto- opetuksessa opetus on integroitu tutkintokoulutukseen Itä-Suomen, Lapin ja Tampereen yliopistoissa, jolloin opintokokonaisuuden toteutus- ja työskentelymuodot ovat kaikille opiskelijoille samat. Helsingin, Jyväskylän ja Turun yliopistoissa on erillinen avoimen opetus. Yliopistot, jotka järjestävät sosiaalityön tutkintoon johtavaa koulutusta, ovat yhteistyössä määritelleet sosiaalityön perusopintojen ja aineopintojen osaamistavoitteet, mutta eri yliopistojen opintojaksojen osaamistavoitteissa ja sisällöissä voi olla jonkin verran painotuskohtaista vaihtelua. Esimerkiksi Lapin yliopistossa ja Turun yliopistossa avoimessa yliopisto-opetuksessa opiskelevat eivät suorita sosiaalityön pääaineopiskelijoilta edellytettäviä sosiaalioikeuden opintoja (10 opintopistettä), jotka ovat edellytyksenä aineopintojen käytännön jaksolle osallistumiseen. Yliopistojen tarjonta voi vaihdella lisäksi aineopintoihin sisältyvien tutkimusmenetelmäopintojen osalta.

Sosiaalityön käytännön opetusta ja siihen kiinnittyviä muita opintoja (yhteensä 10–20 opintopistettä) ei pääsääntöisesti tarjota avoimessa yliopisto-opetuksessa. Syynä tälle ovat opintojaksojen edellyttämät

resurssit yliopistoissa ja palvelujärjestelmässä, jossa opiskelijoiden ohjaajina toimivat laillistetut sosiaalityöntekijät, mutta myös korkeakoulujen asiakasturvallisuutta ja opiskelun turvallisuutta varmentavat SORA-säädökset (ratkaisuja soveltumattomuuteen), joita sovelletaan vain tutkintotavoitteiseen opiskeluun. Nämä säädökset mahdollistamat muun muassa opiskelijan rikostaustaotteen tarkistamisen tai opinto-oikeuden rajoittamista koskevan päätöksen tekemisen, mikäli opiskelija katsottaisiin sosiaali- ja terveysalalle soveltumattomaksi. Käytännön opetusjaksojen lisäksi sosiaalityön ammatissa toimimisen kannalta merkittävät sosiaalityön syventävät opinnot ovat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta avoinna vain sosiaalityön pääaineopiskelijoille.

Sosiaalityön perus- ja aineopinnot on mahdollista suorittaa yliopistossa myös erillisenä sivuainekokonaisuutena. Opiskelijat, jotka opiskelevat muussa kuin sosiaalityön pääaineessa voivat valita siten tutkintoonsa sosiaalityön perus- ja/tai aineopintoja. Opintojen sisällöt ovat lähtökohtaisesti samat kuin avoimen yliopisto-opetuksen kautta sosiaalityön perus- ja aineopintoja suorittaville, jolloin opinnot eivät sisällä sosiaalityön pääaineopiskelijoille kuuluvaa käytännön opetusjaksoa ja kandidaatin tutkielmaa eikä näihin liittyviä muita opintojaksoja.

Opetus vastaa näin ollen tavoitteiltaan ja vaativuustasoltaan tutkinto-opetusta, mutta laajuudessa on edellä mainittuja eroja.